

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Олег Посикалюк

кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник лабораторії адаптації
національного законодавства України
до права ЄС відділу міжнародного приватного права
та правових проблем євроінтеграції
Науково-дослідного інституту приватного права
і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України,
перший заступник головного редактора
юридичного журналу “Право України”
(Київ, Україна)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8841-8481>
oleg.posykaliuk@gmail.com

УДК 347.1

ПРАВОВА ПРИРОДА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ:
МІЖ “ОБ’ЄКТОМ” І “СУБ’ЄКТОМ”

АНОТАЦІЯ. Останні десятиліття штучний інтелект і його місце в правовій системі дедалі частіше стають предметом правових досліджень, кількість яких збільшується з геометричною прогресією. Одним із найбільш популярних питань, які розкриваються у цих працях, є питання про правову природу штучного інтелекту. Актуальність саме таких наукових розвідок обумовлена принаймні двома взаємопов’язаними чинниками. По-перше, штучний інтелект досить широко використовується у різних сферах суспільної життєдіяльності, а звичайний споживач може стикнутися із застосуванням штучного інтелекту вже в своєму повсякденному житті. Це ставить завдання пошуку правових форм, які б опосередковували введення технологій штучного інтелекту в цивільний обіг. По-друге, технологія штучного інтелекту є чимось новим для права, нічого подібного раніше не існувало. І йдеться про поєднання штучним інтелектом двох елементів: 1) об’єктивного (“штучний” / “artificial”) – такий, що не існує в природі, створений людиною із застосуванням досягнень науки та техніки; 2) суб’єктивного (“інтелект” / “intelligence”) – здатність мислити, розуміти й вчитися, замість того, щоб робити речі автоматично. А вже це ставить перед науковцями завдання щодо пошуку місця штучного інтелекту в системі елементів цивільних відносин (“об’єкт” чи “суб’єкт”).

Метою статті є з’ясування переваг і недоліків підходу, відповідно до якого штучний інтелект, залежно від ситуації, може розглядатися або як об’єкт, або як суб’єкт правовідносин.

Окрема увага в статті приділяється дослідженню можливості застосування для визначення правової природи штучного інтелекту розробленої в німецькому праві теорії *Teilrechtsfähigkeit*.

У висновку сформульовано переваги застосування теорії *Teilrechtsfähigkeit* до штучного інтелекту: 1) забезпечує диференційний підхід щодо розмежування

штучного інтелекту, який має правовий режим об’єкта, від того, який наданий правовий статус суб’єкта; 2) надає можливість уникнути складного до застосування якісного критерію щодо відповідності технічних можливостей штучного інтелекту мінімальним вимогам присвоєння йому правосуб’єктності, як вольових, так і інтелектуальних; 3) створює умови для запровадження “динамічної” правоздатності штучного інтелекту, яка може змінюватись залежно від функцій, які він виконує.

Ключові слова: штучний інтелект; правова природа; *Teilrechtsfähigkeit*; часткова правоздатність.

Останні десятиліття штучний інтелект і його місце в правовій системі дедалі частіше стають предметом правових досліджень, кількість яких збільшується з геометричною прогресією. Одним із найбільш популярних питань, які розкриваються у цих працях, є питання про правову природу штучного інтелекту. Актуальність саме таких наукових розвідок обумовлена принаймні двома взаємопов’язаними чинниками.

По-перше, штучний інтелект досить широко використовується у різних сферах суспільної життєдіяльності, таких як медицина, транспорт, освіта і наука, інформаційна безпека та кібербезпека, військова справа та оборона, публічне управління тощо. А звичайний споживач може стикнутися із застосуванням штучного інтелекту вже в своєму повсякденному житті через електронну комерцію та рекламу, вебпошук, сервіси електронної пошти, соціальні мережі, розумні персональні асистенти, сервіси автоматичного перекладу, самокеровані автомобілі тощо. На цьому тлі досить реалістичними видаються прогнози про зростання обсягу світового ринку штучного інтелекту з 58,3 млрд доларів США в 2020 р. до 309,6 млрд доларів США до 2026 р. при зведеному річному темпі зростання (CAGR) 39,7 % протягом прогнозованого періоду¹. Це ставить завдання пошуку правових форм, які б опосередковували введення технологій штучного інтелекту в цивільний обіг.

По-друге, технологія штучного інтелекту є чимось новим для права, нічого подібного раніше не існувало. І йдеться не просто про новизну технології, що за умови науково-технічної революції трапляється на кожному кроці, а про ті якості, якими наділений, або принаймні хочемо наділити, штучний інтелект. Уже на рівні самої назви стає очевидним поєднання штучним інтелектом двох елементів: 1) об’єктивний (“штучний” / *“artificial”*) – такий, що не існує в природі, створений людиною із застосуванням досягнень науки та техніки; 2) суб’єктивний (“інтелект” / *“intelligence”*) – здатність мислити, розуміти й вчитися, замість того, щоб робити речі автоматично. А вже це ставить перед науковцями

¹ ‘Artificial Intelligence Market by Offering (Hardware, Software, Services), Technology (Machine Learning, Natural Language Processing), Deployment Mode, Organization Size, Business Function (Law, Security), Vertical, and Region (2022–2026)’ <https://www.marketsandmarkets.com/Market-Reports/artificial-intelligence-market-74851580.html?gclid=Cj0KCQjwm6KUBhC3ARIsACIwxBiEfwK-3CbmXZA3523TtWCmjgVKx7Y1JRiVtlbtZ_Yf8kzEM5o4N_kaAqECEALw_wcB> (accessed: 22.03.2022).

завдання щодо пошуку місця штучного інтелекту в системі елементів цивільних відносин (“об’єкт” чи “суб’єкт”).

У відповідь на ці запити правова наука спродукувала значну кількість концепцій, які пояснюють правову природу штучного інтелекту з різних точок зору. Усіх їх можна об’єднати в три групи під умовними назвами: концепція об’єкта (інструмента), концепція суб’єкта (учасника), компромісна концепції. Подібну класифікацію застосовую М. Стефанчук, який виділяє три основні підходи до визначення правового статусу роботів (зі штучним інтелектом):

- 1) підхід щодо сприйняття роботів зі штучним інтелектом виключно як об’єктів цивільних правовідносин, за яким на них повинен поширюватись правовий режим речей; 2) підхід щодо сприйняття роботів зі штучним інтелектом виключно як суб’єктів цивільних правовідносин, за яким роботи зі штучним інтелектом сприймаються як носії суб’єктивних прав і обов’язків, що здатні діяти самостійно та усвідомлювати й оцінювати значення своїх дій і дій інших осіб; 3) підхід щодо диференційованого визначення місця роботів у структурі цивільних відносин, за яким роботи зі штучним інтелектом можуть бути як суб’єктами цивільних правовідносин, так і об’єктами².

Кожен із цих підходів заслуговує на окреме дослідження на предмет виявлення переваг і недоліків. У цій статті сконцентруємо свою увагу лише на третьому підході.

Метою дослідження є встановлення переваг та недоліків підходу, відповідно до якого штучний інтелект, залежно від ситуації, може розглядатися або як об’єкт, або як суб’єкт правовідносин.

Аналогічну за критеріями класифікацію концепції штучного інтелекту запропонували також Т. Каткова, яка виокремлює ‘позиціонування роботів зі штучним інтелектом як окремих суб’єктів правовідносин, так і можливих об’єктів суспільних відносин’³ та О. Баранов, який констатує наявність гіпотези, відповідно до якої ‘роботи [зі штучним інтелектом] можуть бути як об’єктом, так і суб’єктом суспільних відносин, а значить можуть бути як об’єктом, так і суб’єктом правовідносин’⁴. На жаль, третій підхід сьогодні недостатньо розкритий у вітчизняній науковій літературі і здебільшого характеризується лише як механічне поєднання перших двох. Так, О. Баранов стверджує, що ‘[Т]ретя гіпотеза [підхід] є суперпозицією двох перших і якщо будуть справедливі ці дві перші гіпотези, то вона також буде мати місце, тому в подальшому будемо розглядати тіль-

² М. Стефанчук, ‘Теоретичні засади цивільної правосуб’єктності фізичних осіб та особливості її здійснення’ (дис д-ра юрид наук, 2020) 5, 386.

³ Т. Каткова, ‘Штучний інтелект в Україні: правові аспекти’ (2020) 6 Право і суспільство 48.

⁴ О. Баранов, ‘Інтернет речей і штучний інтелект: витоки проблеми правового регулювання’ в *IT-право: проблеми та перспективи розвитку в Україні: зб. матер. 2-ї Міжнар. наук.-практ. конф.* (2017) 34–5.

ки дві перші гіпотези⁵. Вважаємо, що такий спрощений розгляд, навіть попри його відповідність законам формальної логіки, навряд чи може бути сприйнятий як справедливий. Ба більше, третій підхід, відповідно до якого штучний інтелект може визнаватись як об’єктом, так і суб’єктом правовідносин, не є простим поєднанням переваг перших двох підходів, із намаганням уникнути їхніх недоліків. Такий підхід покликаний створити нову якість, що одночасно є найбільшим викликом цього підходу, а саме пошук критеріїв розмежування ситуацій, у яких штучний інтелект буде розглядатись як об’єкт, від тих, в яких він буде набувати статус суб’єкта.

До прихильників розглядуваної концепції можемо віднести М. Стефанчука, на думку якого, найбільш слушним на сьогодні є саме такий підхід, який передбачає диференціацію місця роботів зі штучним інтелектом залежно від їхньої класифікації у структурі цивільних правовідносин від об’єкта до суб’єкта⁶. Серед зарубіжних учених, які відстоюють такий підхід, слід назвати Р. Кало. Учений пропонує створити ‘нову категорію суб’єкта права, яка перебуває на півдорозі між людиною і об’єктом’⁷. А також Дж. Балкіна, який пояснює такий правовий статус “на півдорозі” тим, що його присвоєння може бути неповним, контекстним, нестабільним і, перш за все, опортуністичним. Люди можуть ставитися до робота як до людини (або тварини) для одних цілей і як до об’єкта – для інших⁸.

Наведемо основні аргументи на користь компромісної концепції, відповідно до якої штучний інтелект може виступати як об’єктом, так і суб’єктом цивільних правовідносин. Насамперед це обумовлено поміченою Р. Кало тенденцією розмивання межі між розумінням робота або як інструмента, або як особистості⁹. З цього приводу М. Стефанчук стверджує,

що саме ця ознака – розмивання межі розуміння робота – на сьогодні повинна бути визначальною при визначенні місця результатів робототехніки у суспільних відносинах, при цьому “розмивання меж” здебільшого позбавлене негативного контексту¹⁰.

По суті це твердження можна екстраполювати на розмивання меж між штучним інтелектом як об’єктом і штучним інтелектом як суб’єктом. Пояснення такого розмивання міститься у самому факті створення штуч-

⁵ Баранов (н 4) 34–5.

⁶ Стефанчук (н 2) 385–6.

⁷ Ryan Calo, ‘Robots in American Law’ (2016) 4 University of Washington School of Law Research Paper <<https://ssrn.com/abstract=2737598>> (accessed: 22.03.2022).

⁸ Jack Balkin, ‘The Path of Robotics Law’ (2015) 6 California Law Review 57.

⁹ Calo Ryan (н 7).

¹⁰ Стефанчук (н 2) 385–6.

ного інтелекту як результату, прямого чи опосередкованого, діяльності людини. Так, навіть за умови надання в майбутньому штучному інтелекту ознак правосуб'єктності (повної, часткової, обмеженої чи спеціальної тощо), ми не зможемо заперечувати той факт, що штучний інтелект створюється як об'єкт. Так, для створення штучного інтелекту необхідні як матеріальні, так і нематеріальні ресурси та задіяна праця людини, принаймні на сучасному рівні науки та техніки. Водночас використання штучного інтелекту спрямовано на задоволення потреб та інтересів людини. Тобто штучний інтелект із точки зору цивільного права володіє усіма ознаками блага, майнового та нематеріального. Відокремленість штучного інтелекту від інших благ, так звана об'єктивізація, з легкістю досягається за допомогою технічних, при застосуванні штучного інтелекту в окремому пристрої, чи електронних, при існуванні штучного інтелекту виключно в електронній формі, засобів. Не викликає заперечення і така ознака штучного інтелекту, як його оборотоздатність. Очевидним також є інтерес розробників, замовників та користувачів штучним інтелектом у закріпленні їхніх прав на нього як на об'єкт. Водночас використання штучного інтелекту на практиці все частіше призводить до заміщення дій чи рішень суб'єкта з відносним рівнем автономності цього процесу.

Також на користь компромісної концепції свідчить невинний розвиток інноваційних технологій, а отже – неможливість прогнозування подальших векторів руху у сфері робототехніки та досягнення усіх можливостей її майбутніх результатів, що може поставити під загрозу ефективність усього нормативно-правового регулювання. Це робить недоцільним вироблення і закріплення уніфікованого підходу до правового регулювання відносин у сфері експлуатації роботів та штучного інтелекту з огляду на складність вироблення універсальних визначень понять “штучний інтелект” і “робот”¹¹. Отже, компромісна концепція є більш гнучкою, ніж концепції об'єкта чи суб'єкта, оскільки не тільки відповідає сучасному рівню розвитку науки та техніки, а й може бути пристосована до зміни такого рівня в майбутньому.

Компромісна концепція, як і будь-яка концепція, має свої недоліки, основними із яких є такі. По-перше, натепер немає жодного штучного інтелекту, який би відповідав хоча б нашим мінімальним уявленням про правосуб'єктність, а отже, ця концепція може розглядатися лише з точки зору *de lege ferenda*. По-друге, непростим є визначення критеріїв розмежування штучного інтелекту, який буде мати правовий режим об'єкта, від штучного інтелекту, який набуде статусу суб'єкта правовідносин. Наприклад, М. Стефанчук вважає, що відповідь на питання про місце того чи того робота зі штучним інтелектом у структурі цивільних правовідносин повинна базуватись на сукупності технічних та інших

¹¹ Стефанчук (н 2) 385–6.

характеристик робота, що визначатимуть достатність його можливостей для того, щоб бути суб’єктом цивільних правовідносин. Це і наявність внутрішньої волі, і здатність усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними, і здатність нести несприятливі для себе наслідки у разі заподіяння шкоди тощо¹². Однак чи зможемо ми спостерігати такі якості за штучним інтелектом у найближчому майбутньому? Запитання залишається відкритим. По-третє, постає проблема пошуку правової форми, яка б чітко розмежовувала правовий режим штучного інтелекту як об’єкта від його правового статусу як суб’єкта. Оскільки перших два недоліки аналогічні вадам концепції суб’єкта, що стане предметом наших наступних досліджень, у цій праці зупинимося на третьому недоліку більш детально.

Насамперед необхідно зауважити на принциповій відмінності третього підходу (компромісної концепції) від перших двох. Як при концепції об’єкта, так і при концепції суб’єкта, для визначення місця штучного інтелекту в системі цивільних правовідносин необхідно кваліфікувати відповідний елемент саме як штучний інтелект, а віднесення останнього до об’єктів чи суб’єктів відбувається на підставі вже обраної концепції. Для компромісної концепції цього виявиться недостатньо: після констатації того, що відповідний елемент є штучним інтелектом, необхідно буде встановити наявність в останнього якості (критерію), що дасть змогу наділити його статусом суб’єкта.

М. Стефанчук пропонує за такої критерій брати технічні можливості, якими наділений штучний інтелект. Інакше кажучи, наскільки високим рівнем інтелекту й автономності він володіє, чи може самостійно діяти та усвідомлювати значення своїх дій¹³. На перший погляд такий критерій не викликає заперечень, однак його застосування на практиці може мати значні труднощі. Так, оцінити технічні можливості штучного інтелекту під силу лише спеціалісту, тоді як для третьої особи технічні можливості штучного інтелекту можуть бути зовсім неочевидними. Крім того, самі технічні можливості штучного інтелекту є змінною характеристикою.

Інший прибічник компромісної концепції Я.-Е. Шірмер, який у своїх працях наводить аргументи на користь надання штучному інтелекту статусу “на півдорозі” або “посередині” між об’єктом і суб’єктом, пропонує використовувати розроблену в німецькому праві теорію *Teilrechtsfähigkeit* – часткової правосуб’єктності, заснованої на окремих елементах правоздатності. При застосуванні цього інституту штучний інтелект розглядався б як суб’єкт права настільки, наскільки цей статус відповідав би його функції¹⁴. Можливість застосування теорії

¹² Стефанчук (н 2) 385–6.

¹³ Там само.

¹⁴ Jan-Erik Schirmer, ‘Artificial Intelligence and Legal Personality: Introducing “Teilrechtsfähigkeit”’: A Partial Legal Status Made in Germany’ v Thomas Wischmeyer, Timo Rademacher (eds), *Regulating*

Teilrechtsfähigkeit для визначення правової природи штучного інтелекту вже стала предметом наукової дискусії¹⁵.

Теорія *Teilrechtsfähigkeit* виникла як відповідь на класичне розуміння правоздатності, відповідно до якого фізична чи юридична особа або володіє повною правоздатністю, або не володіє нею взагалі. Підґрунтя було закладено ще в працях Є. Ерліха, який стверджував, що вся ідея дворівневої системи правоздатності була помилковою. Вказуючи на такі приклади, як концепція рабства в Стародавньому Римі або поводження з неповнолітніми в сучасних системах цивільного права, він дійшов висновку, що за всіх часів правоздатність була множинною – бінарний код був теоретичною ілюзією, насправді існувало багато видів правоздатності, а отже, багато правових статусів¹⁶. Пізніше Г. Ю. Вольф розвинув ці положення в теорію *Teilrechtsfähigkeit*. Він визначив її як статус, застосовний до людини або асоціації людей, які мають правоздатність лише відповідно до конкретних правових норм, але в іншому випадку не мають обов'язків і не мають прав. На думку Г. Ю. Вольфа, юридична особа може мати правоздатність щодо певної сфери права, й одночасно бути виключеною з інших¹⁷.

Висновки. Концептуально поняття *Teilrechtsfähigkeit*, як воно розуміється сьогодні, є по суті ще одним способом розуміння правосуб'єктності, яку можна описати за формулою “форма слідує за функцією”. Це означає, що саме право може створювати своїх суб'єктів відповідно до своїх особливих умов. Інакше кажучи, створення конкретного суб'єкта – це лише ще один доктринальний спосіб вирішення проблем, але спосіб, який завжди обмежений за обсягом¹⁸. Основна відмінність *Teilrechtsfähigkeit* полягає в такому. При звичайному розумінні правоздатності має місце презумпція, що суб'єкт може володіти всім спектром прав та обов'язків, що охоплюються змістом правоздатності, незалежно від того, чи володіє ними фактично. Натомість при *Teilrechtsfähigkeit* учасник наділяється лише тими правами й обов'язками, лише в тих випадках, і лише в тому обсязі, як це передбачено правом. Застосування теорії *Teilrechtsfähigkeit* до штучного інтелекту означає, що потрібно буде з'ясувати, яку функцію

Artificial Intelligence (Springer 2020) 123.

¹⁵ See: Stefan Koos, ‘Artificial Intelligence as Disruption Factor in the Civil Law: Impact of the use of Artificial Intelligence in Liability, Contracting, Competition Law and Consumer Protection with Particular Reference to the German and Indonesian Legal Situation’ [2021] 36 (1) *Yuridika* 240; Ibolya Stefán, ‘Examining the Issues of Legal Personhood of Artificial Intelligence and Robots’ [2019] 38 (1) *Publicationes Universitatis Miskolciensis. Sectio Juridica et Politica* 480; Igor Milinkovic, ‘The Moral and Legal Status of Artificial Intelligence (Present Dilemmas and Future Challenges)’ [2021] 1 (1) *Law and Business* 34; D M Mocanu, ‘Gradient Legal Personhood for AI Systems-Painting Continental Legal Shapes Made to Fit Analytical Molds’ (2022) 1 *Front Robot AI* 7 and others.

¹⁶ E Ehrlich, *Die Rechtsfähigkeit* (Puttkammer & Mühlbrecht, Berlin 1909).

¹⁷ H J Wolff, *Organschaft und juristische Person. Untersuchungen zur Rechtstheorie und zum öffentlichen Recht. Juristische Person und Staatsperson* (Heymanns, Berlin 1933) 200.

¹⁸ Schirmer (n 14) 135.

він виконує у правовідносинах, і чи потрібно для виконання цієї функції наділяти його правосуб’єктністю та в якому обсязі.

Застосування теорії *Teilrechtsfähigkeit* до штучного інтелекту має цілу низку переваг: 1) забезпечує диференційний підхід щодо розмежування штучного інтелекту, який має правовий режим об’єкта, від того, який наданий правовий статус суб’єкта; 2) надає можливість уникнути складного до застосування якісного критерію щодо відповідності технічних можливостей штучного інтелекту мінімальним вимогам присвоєння йому правосуб’єктності, як вольових, так і інтелектуальних; 3) створює умови для запровадження “динамічної” правоздатності штучного інтелекту, яка може змінюватись залежно від функцій, які він виконує.

REFERENCES

Bibliography

Authored books

1. Ehrlich E, *Die Rechtsfähigkeit* (Puttkammer & Mühlbrecht 1909) (in German).
2. Wolff H J, *Organschaft und juristische Person. Untersuchungen zur Rechtstheorie und zum öffentlichen Recht. Juristische Person und Staatsperson* (Heymanns 1933) (in English).

Edited books

3. Schirmer J-E, ‘Artificial Intelligence and Legal Personality: Introducing “Teilrechtsfähigkeit”: A Partial Legal Status Made in Germany’ v Thomas Wischmeyer, Timo Rademacher (eds), *Regulating Artificial Intelligence* (Springer 2020) (in English).

Journal articles

4. Balkin J, ‘The Path of Robotics Law’ (2015) 6 California Law Review 57 (in English).
5. Koos S, ‘Artificial Intelligence as Disruption Factor in the Civil Law: Impact of the use of Artificial Intelligence in Liability, Contracting, Competition Law and Consumer Protection with Particular Reference to the German and Indonesian Legal Situation’ [2021] 36 (1) Yuridika 240 (in English).
6. Milinkovic I, ‘The Moral and Legal Status of Artificial Intelligence (Present Dilemmas and Future Challenges)’ [2021] 1 (1) Law and Business 34 (in English).
7. Mocanu D M, ‘Gradient Legal Personhood for AI Systems-Painting Continental Legal Shapes Made to Fit Analytical Molds’ (2022) 1 Front Robot AI 7 (in English).
8. Ryan C, ‘Robots in American Law’ (2016) 4 University of Washington School of Law Research Paper <<https://ssrn.com/abstract=2737598>> (accessed: 22.03.2022) (in English).
9. Stefán I, ‘Examining the Issues of Legal Personhood of Artificial Intelligence and Robots’ [2019] 38 (1) Publicationes Universitatis Miskolcensis. Sectio Juridica et Politica 480 (in English).
10. Katkova T, ‘Shtuchnyi intelekt v Ukraini: pravovi aspekty’ (2020) 6 Pravo i suspilstvo 48 (in Ukrainian).

Conference papers

10. Baranov O, 'Internet rechei i shtuchnyi intelekt: vytoky problemy pravovoho rehuliuвання' *IT-pravo: problemy ta perspektyvy rozvytku v Ukraini: zb. mater. 2-i Mizhnar. nauk.-prakt. konf.* (2017) 34–5 (in Ukrainian).

Theses

11. Stefanchuk M, 'Teoretychni zasady tsyvilnoi pravosub'iektnosti fizychnykh osib ta osoblyvosti yii zdiisnennia' (dys d-ra yuryd nauk, 2020) (in Ukrainian).

Websites

12. 'Artificial Intelligence Market by Offering (Hardware, Software, Services), Technology (Machine Learning, Natural Language Processing), Deployment Mode, Organization Size, Business Function (Law, Security), Vertical, and Region (2022–2026)' <https://www.marketsandmarkets.com/Market-Reports/artificial-intelligence-market-74851580.html?gclid=Cj0KCQjwm6KUBhC3ARIsACIwxBiEfwK-3CbmXZA3523TtWCmjgVKx7Y1JRiVtltbZ_Yf8kzEM5o4N_kaAqECEALw_wcB> (accessed: 22.03.2022) (in English).

Oleg Posykaliuk

LEGAL NATURE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE:
BETWEEN “OBJECT” AND “SUBJECT”

ABSTRACT. In recent decades, artificial intelligence and its place in the legal system have become increasingly the subject of legal research, the number of which is growing exponentially. One of the most popular issues raised in these works is the legal nature of artificial intelligence. Such research is relevant due to at least two interrelated factors. First, artificial intelligence is widely used in various spheres of public life, and the average consumer may be faced with the use of artificial intelligence in their daily lives. This determines the task to find legal forms of placing artificial intelligence technologies in civil circulation. Secondly, artificial intelligence technology is something new for law, nothing like it has existed before. And it is a combination of artificial intelligence of two elements: 1) objective (“artificial”) – one that does not exist in nature, created by man using the achievements of science and technology; 2) subjective (“intelligence”) – the ability to think, understand and learn, instead of doing things automatically. And this poses the task for scientists to find a place for artificial intelligence in the system of elements of legal relations (“object” or “subject”).

The purpose of this article is to identify the advantages and disadvantages of the approach according to which artificial intelligence, depending on the situation, can be considered either as an object or as a subject of legal relations.

Particular attention in the article is paid to the study of the theory of *Teilrechtsfähigkeit* developed in German law and its use to determine the legal nature of artificial intelligence.

In conclusion, the advantages of applying the theory of *Teilrechtsfähigkeit* to artificial intelligence are formulated: 1) provides a differentiated approach to the distinction between artificial intelligence, which has a legal regime of the object, from that granted the legal status of the subject; 2) provides an opportunity to avoid difficulties in applying the quality criterion of compliance of technical capabilities of artificial intelligence with the minimum requirements of legal personality, both volitional and intellectual; 3) creates conditions for the introduction of “dynamic” legal capacity of artificial intelligence, which may change depending on the functions it performs.

KEYWORDS: artificial intelligence; legal nature; *Teilrechtsfähigkeit*; partial legal capacity.